

itsensä kaikkien aikojen kehityksen tulokseksi, oman aikansa vanhaksi, ja päätepisteeksi. Tämä on kristillistä lopun eskatologiaa, ei itsensä kehittämistä ja kypsymistä. Toivo on nuorissa, puhtaassa voimassa, jota ei liika menneisyys paina. Nuoret mahdollistavat uuden sukupolven syntymisen, joka ironisuudestaan ja parodiastaan huolimatta kykenee välttämään kyynisyyden kaanonin – koska Hegeliin viitaten – Nietzsche mukaan maailman historian hengen muuttaessa suuntaansa filosofitkin ovat paikalla. Vaikka siis Nietzsche kritisoikin esimerkiksi Hartmannia ”tiedostamattomasta ironiastaan”, hän näkee ironian mahdollisuuden toimia avaimena muutokseen.

Johtopäätöksenä Nietzsche vetoaa historian kolmeen elämän myönteiseen käyttötapaan, jotka esiteltiin edellä. On vältettävä tutkimuksen koneellistumista tulella taas ihmiseksi, apuna on Apolloninen, Delfin oraakkelin, itsensä tuntemisen ja omien todellisten tarpeiden tunnistamisen vaade. Antiikin Kreikka on esimerkki kansasta, joka äärimmäisten monien vaikutusten alaisena oli oma itsensä, kykeni organisoimaan kaaoksen ympärillään ilman, että kulttuuri olisi pelkkää ulkokohtaista sisältöä ja kaunistelua vaan ”tutudellista” (Wahrscheinlich) ja ”luonnollista”.

Kimmo Jylhä

PROTESTANTTISEN TUTKIJAN PSYKOPATOLOGIA

Pertti Julkunen, *Pyhiinvaeltajan grappahäpeä Torinossa. Muistelmia Nietzschestä, humalasta ja jumalasta*. Julpu, 96 s.

Kirjan idea on syntynyt kahden kirjallis-myyttisen tapahtuman yhdistämisestä. Dostojevskin *Rikos ja rangaistuksessa* kuvatusta Raskolnovin hevosen suutelu-unesta ja Friedrich Nietzsche viimeisistä järjestämissä päivistä Torinossa, jossa hänkin suuteli hevosta pelastaakseen sen julman omistajansa rai-

palta. Jäsentävä periaate rakentuu kuitenkin kirjoittavan minän oman yhden illan humalokokemuksen ympärille ”pyhiinvaellusmatkalla” Nietzsche jäljillä Torinossa. Ilman liiallisuudessaan ironista viitteistöään ja viitauksiaan kirjan tyyli olisi novelli, ilman henkilökohtaisia selontekoja se muistuttaisi viiteapparaattia, ja ilman edellisiä kyseessä olisi monologista ajatusvirtaa yksinäisen yliopistoihmisen matkalta. Kirjan dialektiikan synnyttää dualistisen ajattelun psykopatologia, lainausten ja tekstiviitteiden ylikorostus, omien kokemusten tietoinen rahvaanomais-taminen ja samanaikainen etäännyminen niistä tekstianalyysitse.

Filosofis-sosiologiseen name-dropping-diarrheaan sairastunut kirjoittaja-minä saapuu Torinoon, menee syömään uudessa pellavapaidassaan, ihastuu tarjoilijattareen ja alkaa juoda grappaa. Kaikki muu on seurausta edeltävästä. Pyhiinvaeltajaa näyttää kiusaavan ajatus, että humanistinen työ on paradoksaalista: Nietzschestä – joka julisti Jumalan kuolleen – on tullut pyhä, ja kuitenkin Nietzsche tekstikorpuksesta kuitenkin määrää mikä on teoreettisesti tärkeää – esimerkiksi sen, että tutkija on Nietzsche vuoksi Torinossa. Tämä ahdistaa, koska välitön omakohtainen suhde puuttuu. On koettava siis itse – ja skitsofreenisesti – löydettävä omat kokemukset ”pyhän” elämän jäljiltä Torinosta. Varsinainen ja oikea pyhyys löytyy siten arki-illasta Torinossa, polyfonisesta humalasta, levinalaisesta äärettömydestä ja jumalallisuudesta. Tietoista rahvaanomaista asetelmassa on se, että oma kokemus asetetaan julkisesti rinnakkain klassikon (Nietzsche) kanssa, lukija viedään silmiinpistävästi tyyllisen eron partaalle ja pakotetaan todistamaan itsensä häpäisyä toisessa potetenssissa: tapahtuneen jälkeen siitä vielä kirjoitetaan kirja. Häpeän aiheuttaa liiallinen grapan juonti, humala, liian suuri tippi jumalalliselle tarjoilijattarelle, tipin aktin uudelleen tulkinta maksuksi rakkaudesta ja tästä seurannut syllisyys, ahdistus, niiden syiden analysointi ja julkinen tunnustus kirjan muodossa.

Julkusen kirjassa hieman hirvittää vaiva, joka on nähty viitteiden kokoamiseen verrattuna kirjallisen tyylin sikseen jättämiseen. Kirja on hauskuuden partaalla. Joka tunnustaa tämän todellisuuden omakseen, nauraa ehkä vapautuneesti. Mutta toisaalta kirjan ansio lienee – tietoisesti tai sitten ei – siinä, että se kyseenalaistaa viiteapparaatin käytön humanistisessa tutkimuksessa ja kirjoituksessa. Miksi kirjoittaja ei sisällytä loppuviitteitään kokonaan tekstinä tekstiinsä, miksi viitata numerojärjestyksessä loppuosaan, jossa on sitten oma pikku kommenttinsa? Mikä on loppuviitteiden merkitys ylipäätään? Todistavatko viiteenä olevat tekstit jo-sanotun todeksi vai pyytävätkö ne lukijaa vertailemaan tekstejä?

Humanistisessa tutkimuksessa niillä ei ole samaa funktiota kuin luonnontieteissä, jossa voi olettaa että taustalla on todistettavissa ja toistettavissa oleva tieteellinen eksperimentti. Miksi siis viitata lainkaan? Miksi sisällyttää tekstiin hullunkurisia numeroita? Emmekö me luota tarpeeksi omaan ääneemme, kuten näyttää olevan Julkusen kirjassa kyse, vaan joudumme todistamaan viiteapparaatilla, että on muitakin ääniä, että kirjoittaja-minä ei ole yksin vastuussa. Julkunen toistaa ja venyttää äärimmilleen koko viiteapparaatin merkityksen absurdin tyhjillä sisäviitteillään ”(1996, 93)”, ja ”käytyä keskustelua” –parodiollaan:

”Aristoteles 1997b, 170-171, 178; Baudrillard 1991, 101; Bisquit 1996, 141; Blaisdel 1991; Danto 1990, 12; Irigaray 1996, 138; Kristeva 1992, 60; Kupiainen 1997, 67-68, 72; Longos 1990, 55; Mallet-Joris 1960, 26; Niemi-Pynttari 1994, 56; 1996a, 44, 92; Nietzsche 1994, 63; Räsänen 1991, 24; Santanen 1996; Selitykset 1994, 114-115; Selänniemi 1994, 108; Simon 1991; Simonsuuri 1991, 22; Steiner 1997, 151; Tarkka 1992, 31; Wittgenstein 1986, 51.”

Kirja on kuitenkin outoudessaan välillä hauska, se sisältää paljon akateemisia kaskuja, outoja rinnastuksia, anekdootteja ja kaikenlaisia stereotyyppisiä ja yksisilmäisiä arvioiteja runkkari-Nietzscheä, natsi-Heideggerista, pelkuri-Sokrateesta, ääretön-Levinas’ta jne. Komedian keinoin se representoi akateemisen kulttuurin sivutuotteena syntyviä naurettavuuksia.

Kimmo Jylhä